

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet” hivatalos közlönye.

Előfizetési árak:

évesre 8 kor. fél évesre 4 kor. negyed évesre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tanulóknak évesre 6 korona.

Felolvasó szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyitlár sora 50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap.
A hirdetés és nyitlár díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Tiszta bort a pohárba.

Írta: **Ugron Zoltán.**

Nem szoktam taposott utakon járni a megyei közelletben, mert itt régóta az a szokás, hogy: legnagyobb szervilizmus a nyilvánosság előtt és forradalmi szellem az apróbb konventikulumokban. Függetlenségemet minden időben arra használtam fel, hogy e végleteket ellensúlyozzam végletekkel.

Most kivételt tettem, mert az a nagy politikai reudszer-változás nem tudtam, hogy milyen végletbe sodorja a ki nem jeleztesedett állapotokat. Szívesen ajánlottam fel szolgálataimat a megyei kormányzatnak.

Ez azonban nem azt teszi, hogy a hatalommal szolgai viszonyba kerültem, hanem meg-egyezésre.

Damokos alispán jelölésével szemben agyálaim voltak ép úgy, mint több más képviselőjével a régi rendszernek a tisztai karban. Ennek a főispán előtt kifejezést is adtam, több mint másfél évvel a tisztújítás előtt. Többféle megnyugtató tudomásul vettem, de nem érdek nélküli, hogy ekkor is politikai reversálist akart nekem megnyugtatót az alispántól venni, mi ellen rögtön tiltakoztam, hogy a megye első tisztviselőjét reverzállissal válasszuk — oly módon — hogy az egy serdülőnek magyarázatnak is beillett, azon törvényekről, melyek kodifikálva nincsenek, de melyeket a közélet és társadalomban jó vezető és bizonyos értelmi nivó mellett a nyilvánosság férfinak el kell, hogy ismerjen.

Választás előtt több mint egy hónappal a főispán óhajának megfelelőleg érett megfontolás után nagy és tekiutélyes párt állott Damokos mellett.

Ekkor jegyezte be Hinléder orsz.-gy. képviselő interpellációját, melynek alaposága arányban állott fiatalágával s kiritt belőle, hogy Udvarhelyvármegye közhangulatát egy cseppet sem ismeri.

Fényesen igazolódott ez azon — a tisztújítást egy pár nappal megelőzőt — közgyűlésen, mely az általánosságban megtámadottakat lelkes védelmébe vette.

Százan felül voltunk e közgyűlésen, s ki hitte a főispán szavainak elhangzása után, hogy az a két fő, — melyet Soó m. b. tag oly mesés szépen összefűzött, — egymást marcangolja?

Elhangzott az alispán férfinas védekezése. Fáklyafüst és fényben ragyogni látszott az egyetértés.

Az a toll, mely körül udvarolta azon napokban az alispánt, — most Damokost azzal szurkálja, hogy meg-egyezést szeptett meg. Szerinte most „Vogelfrei”.

Ebben az ügyben meg-egyezésről nem lehet beszélni, csak meg-egyezések sorozatáról.

Ha lelepleztünk, hát legyen teljes világság!

Azt a meg-egyezést már ismertettem, mely a vármegye összes mérvadó tényezői részéről, Damokos megválasztását biztosította. Emlékszem egy régiebb meg-egyezésre, mely a nemzeti ellentállás befejezése után, amikor a koalíció mint kormányra került többség első gyűlésén létrejött — a főjegyzőségre. Erről rajtam kívül majdnem mindenki meg-egyezett, de mikor december tizenegyedikén a főispánnak előhozta, több szerencsével járt, mint a másokkal való meg-egyelődások után remélni mertem. Részemről ez a tisztviselői önállóságának a hatalommal szemben honorálása akart lenni s rajtam nem mult, hogy eddig effektuálva nincs. Én ne legyen az oki, ha tárgyalanná válik.

Ma már köztudomású egy másik egyezség, melyet a főispán Hinléder orsz.-gy. képviselővel kötött, a párttal való meg-egyelődés elárulásával, az alispán bórere.

Azt, hogy a főispán egy nyugdíjazási kérvényt csikart ki az alispántól — egyezségnek nem nevezhetem, mert bárhogy igyekezett ehhez a kellő formát megnyerni, két tauu szerzéssel, az neki nem sikerült, mert azok a kevesek, kik a Hinléder-féle egyezség tartalmáról tudtak, ezen erkölcsstelen feltétel hitelesítéséhez hozzájárulni vonakodtak.

Az alispánt, hogy belement, védeni nem próbálom. A főispánra bízom lelkiállapotát meg-egyelni, mikor a szolgabíráira és kandidálási eszközeire hivatkozott pár nappal a választás előtt, az alispánnal szembe felmaszkurázva magát Tisza Kálmán főispánjainak levelet ruhába.

Hisz ő, a néha himruhát öltő, lapult meg pár nap előtt Hinléder előtt, kinek országgyűlési képviselősege és fekete kabátja megnyitja a belügyminiszter ajtóit, de egy kicsi kulcsot sem tud felmutatni, mely megyéuk közéletének kapuin egy zárat is fel bír nyitani.

Ez az egyesség semmis, mert törvény nem ismorte függésbe hozza a megye választottját. Ehhez nincs joga senki fiának!

Azt szeretném azonban tudni, hogy melyik egyesség adott a főispánnak jogot arra, hogy Hinléder képviselőről úgy nyilatkozott, — a hogy december 4-ikén a mi félvezetésünkre tette!?

Főlösléges kíváncsiság. Ennek tisztázásába belefogott Hinléder a tisztújító közgyűlésen.

Érdekesebb az a kérdés, hogy mely egyesség alapján támadta a főispán úr a közigazgatási bíróság ítéletét, önmagát igazolandó? Határozottan pikáns az a téma, honnan merítette

azt az információt, melyet mint kortes eszközt használ, hogy a közigazgatási bíróság egy új választás érdekében felsőbb nyomás alatt ítél?

Térjünk vissza oda, hol a két fő még össze volt kötve s Hinléder ellen az egybekasszált bizalom védte. Se én, sem más m. b. tag azóta olyat nem tudott meg Damokosról, mely itélkezésünk alá tartoznék. Ellenben a főispán úr teherlapja betelt azóta azoknál, kik a többségben lévő párt, bár különböző árnyalataihoz tartozunk.

Már hosszúnak nevezhető közéleti pályámon senki sem veheti szememre, hogy ha tisztviselői állás betöltésére került a sor, én azt párt-szempontból itéltem volna meg, de engem nem is hoz ki a sodromból, hogy most előállnak, hogy negyvennyolczas alispán kell. Állottak volna elő annak idején jelölttel és én szívesen támogattam volna, de annak senki sem ül fel, ha most a szervilizmust pártterekkel akarják leplezni.

Szerencsém van e kérdésben egy nézetem lenni a 48-as m. b. tagok többségével s minket nem fog a főispán eltapodni a darabontokkal, kik körülveszik, ha százszor trikolor czafatokba öltözteti őket.

A nemzeti ellentállás zászlója az én kezemben volt; becsülettel hordoztam s a növekedő veszélyben én tartottam evidentiában a szökődő patkányokat s most abban a sorrendben látom a főispán körül sorakozni. Ezt leszögezem.

Mi nem limonádé színű és izzú nagyképűsködésbe burkoltuk álláspontunkat. A tizek takaratlan vitték a főispánhoz a mögöttük álló százak által elfogadott igazságot.

Ily előzmények után nem nehéz megállapítani azon kötelezettségeket, mik azokra hármanak, kik Damokosra szavaztak. Szavam van azokhoz is, kik megengedem számbavehető okokból ellene voltak. *A megye szabad rendelkezési jogán csorba van. Kérem teyjenek félre minden személyi okot. Reperáljuk mindnyájunk sérelmét.* Nincs szavam azokhoz, kiket a mindenkori hatalom emlíről csak akkor látunk lehallani, mikor már a másikkal meglátjuk a korbácsát.

És ön főispán úr, nem fog minket, közéletnek megedzett haczosait könnyeivel meghatni, mert a történelem feljegyez férfinakat, kik hazájok baján kétségbe esnek, de önmagokat sirató himek csak vénasszonyoknak imponálnak.

Önök tekintélye elveszett abban a habozásban, melylyel alispán jelöltek után kapkod; s feje Hinléderé, mert gyenge volt a dereka.

Léghuzam van . . .

Az adott szó.

Székelyudvarhely, márcz. 7.

Vármegyénk törvényhatóságának tagjai tudunkkal önálló gondolkozású férfiak. Férfiaknak pedig arról prelegálni, hogy szavuk mikor kötelező és mikor nem — sértés! Ezt megmondja az igazi férfinak saját lelkiismerete. Ebbe beleszólást nem engedhet senkinek.

Mégis erről szóló cikkek látnak napvilágot. Miért? Nem nehéz reá a felelet: hogy elaltassák mások lelkiismeretét a saját céljaik érdekében.

Emlékezzünk vissza a közel múlt eseményeire. Nem-e irtak száz és száz cikket arról, hogy a Fejérváry-kormány törvényes s a törvénytelenségek végtelen láncolatát nem-e a törvényes rend helyreállítása s az igazi hazafiság szent nevében követték el? Akik a nemzet jogait védték, azok lázadók voltak, kik az ország nyugalma és békéjét kívánták feldolni! Ezt is érdekcsoportnak bélyegezték, a melyik a „saját érdekei szerint keveri a kártyáit“. De a nemzet tisztán látott. Felismerte, hogy kik az ő igazi barátai.

Felismeri a mi törvényhatóságunk is. Tisztában van vele, hogy ki nek fekszik igazán szívének ennek a vármegyének békéje és nyugalma. Vármegyénk vezető emberei köztiszteletnek és közbecsülésnek örvendő férfiak, kiknek itt ringott a bölcsőjük is, a kiknek minden tényök és minden gondolatok a nagy nyilvánosság volt mindig s a közbecsülést ép az által szerezték meg, hogy önző érdekből sohasem keverték kártyákat, nem kevernek ma sem. Ezeknek nincsenek sem ütő, sem más kártyáik s így nem derülhet ki, hogy ki tartotta kezében az „utolsó ütő kártyát“. De az eszük és a szemük az igenis helyén van. Tisztán látnak, jól hallanak s becsületesen cselekszenek. Ugy látszik ez fáj egyeseknek s a becsületes, korrekt állásfoglalásuk nem tetszik s mert attól félnek, hogy a vezető állásfoglalása hatással lehet a törvényhatóság többi tagjaira, megkísérik a konkoly hintést.

Könnymű és átkos cselekedet! Egy, az alispán választásról szóló cikkben, az egyes osztályok megtámadásáról beszélnek s célzást tesznek arra, hogy a lelkisínyelt szegény nép bármily „roszszagu“ és „buta“, de már tudatára ébredt jogainak s feljajdul, mert azt találja, hogy őt ötdik keréknél tartják abban a szekéren, a melyet eddig rabszolgaként vonszolt.

Az ilyen burkolt beszéd perfidia! Tessék nyíltan beszélni. Megmondani, hogy melyik az a klik, kiből áll? Neveket kérünk! Lássou tisztán az a nép, a melyet egyesek, vagy ha úgy tetszik osztályok lelkisínylenek.

Ebben a vármegyében nem volt osztálygyűlés soha, verje meg az Isten, aki ennek a magvát burkolt gyanúsítással hinti el. Ilyen könnyműen oda dobott phrasiskok nem termik a békét s nem vezetnek kibontakozáshoz. Ez a módszer a Kristóffy-korszakban volt rendszer.

De úgy látszik nem is ez a cél. Köztudomású dolog, hogy a vármegye vezető emberei kivétel nélkül arra az álláspontra helyezkedtek, hogy *önmaguknak s e vármegye reputációjának tartoznak azzal a következetes állásfoglalással, hogy az újabb alispán-választás esetén, a decemberben megtartott tisztújító közgyűlésen megválasztott alispán körül csoportosulnak.* Nemcsak Dr. Damokos Andor személye köré, mert személyi politikát sohasem folytattak, személyi kultuszt nem űztek; hanem a tisztújító közgyűlésen nagy többséggel megválasztott alispán köré,

kinek a decemberi közgyűlésen az őt ért támadások miatt egyhangú bizalmat szavaztak s a kit erre az állásra alkalmasnak tartottak. És amikor ezt tették, nem a főispán ellen fordultak, hisz *álláspontjuk már akkor ki volt ebben a kérdésben alakulva* a mikor még nem tudhatták, hogy minő magatartást fog tanusítani a vármegye főispánja. Az a tiz tagu küldöttség, mely a vezető férfiak álláspontját a főispán tudomására hozta, ezt sietett is hangsúlyozni s a cél ép az volt, hogy a főispánnal egyetértve járhasanak el.

De egynemelynek úgy látszik az az érdeke, hogy ellentétet támasszon a törvényhatóság vezetői és a főispán között és elleuségeskedést szitson a vezető egyének és az ugynevezett „szegény nép“ között.

Mélységes szomorúság fogva el minket, ha tervük tényleg sikerülne. Mert *ez esetben igazán nem lehetne a törvényhatóságunknak békéjét visszaadni és biztosítani.* A cél pedig az, a mikor Damokos Andort úgy tüntetik fel, mint a ki a főispán megbuktatására tör — a mi nem igaz — s a kit ennek daczára még is támogatnak a törvényhatóság összes vezető emberei.

Az egyik legutóbb megjelent cikkükben annak motiválására, hogy a törvényhatóságra s ennek tagjaira decemberi magatartásuk nem kötelező, azt olvassuk, hogy Damokos Andor a jelölő értekezleten kijelentette, hogy a főispán utasításait mindenben követni kötelességének ismeri el s ennek daczára a főispán hivatalos utasításait negligálta, semmibe se vette s a főispánnal hivatalos minőségben egyenesen szembe került.

No, hát *ezt mi rosszakaratu koholmányoknak tartjuk* s Ugron Ákos főispánnak tartozunk azzal a tisztelettel, hogy ezt ne higyük el. Mert abban kételkedni sem szabad, hogy ha ez megtörtént volna, ez esetben ne gondoskodott volna a főispán megtorlásról, a fegyelmi vizsgálat elrendeléséről. Ilyenről pedig mi nem tudunk! De bizonyára nem tud a cikkíró se.

És most nézzük, hogy is áll az a sokat hánytorgatott reversális ügye, a melyről állítólag Damokos Andor úgy nyilatkozott, hogy ez nem bir kötelező erővel s a mely miatt mindenki fel szabadult az adott szó szentsége alól?

Közlésünk teljes megbízhatóságáért egész erkölcsi reputációnkkal felelünk.

A tisztújító közgyűlést megelőzőleg három nappal, — tehát hónapokkal a jelölő értekezlet után, mely egyhanguan foglalt Damokos mellett állást s azután, hogy a decemberi közgyűlés Damokos Andornak bizalmat szavazott s a mikor a közhangulat teljesen ki volt forrva s megválasztása kétségtelen volt — a főispán azt kívánta, hogy adjon át neki egy nyugdíjazás iránti kérést 1909. január hó 1-én történt keltezéssel, mert ellen az esetben nem fogja támogatni. Damokos Andor ezt megtette, a kért alakban kérését megírta s átadta, mert nem akart ellentétben még ez esetben sem kerülni főispánjával s nem akart vizsályt támasztani a mellette frappánsan megnyilatkozó törvényhatóság és főispán közt, — de miután ez akkor hivatalos titkot képezett s ezt maga részéről ma is hivatalos titoknak tartja — nem volt joga nyilvánosságra hozni, nem is tette meg. A törvényhatósági bizottság se szerezhetett erről tudomást s így Damokos Andort nem a reversális alapján, hanem ettől függetlenül választotta meg s a ki

reá szavazott, annak szavazatára ez semmi befolyással nem volt.

A törvényhatósági bizottság egyik tagja értesülvén arról, hogy a főispán kérésére egy nyugdíjazás iránti kérést nyújtott be Damokos Andor, kérdést intézett e tekintetben bizalmasan hozzá, hogy miben áll ez az ügy? Damokos Andor a felvilágosítás elől ki nem térhetvén, kijelentette, hogy ő ezt a kérést a főispán kívánságára ki adta, de megjegyezte, hogy ez nem reá, a mint állitva van, *hanem a törvényhatóságra kötelező erővel nem bir*, mert orvosi bizonyítvány nélkül s a törvényhatóság akarata nélkül — ő ugy sem lesz nyugdíjazható. Természetesen a revelzális kötelező ereje most már Damokos Andorra nézve is megszűnt.

Ebben áll tehát a Damokos Andor miszticizmussal körülvett és sokat hánytorgatott reversalisa.

És most bátran nézhetjük az éremnek azt a másik oldalát, mely az erkölcsi értéket foglalja magában.

Bizton hisszük, hogy a közvélemény most már teljesen tisztán látja, hogy Damokos Andor nem negligálhatta és nem is negligálta a főispán hivatalos utasításait s arról a nyugdíjazás iránti kérésről, a melyet tőle kívántak — nem mondott egyebet csak azt, a mi a tényeknek megfelelt. *Nem vesztetett el tehát a leadott szavazat elhiki értéke s nem szentelt meg az adott szó szentsége.* Ezt jól tudják azok is, a kik az ellenkezőjét állítják, de szükségük van erre, hogy elnémithassák a saját és mások lelkiismeretét s elérhessék a Damokos Andor megbuktatását. A Damokos Andor feje kell nekik, a vármegye békéjének szent nevében!

De e frivol kívánságukban miért akarnak előbb barátokat ellenségek tenni, miért szítanak osztálygyűlöletet s miért izgatnak álürügyekkel az adott szó szentsége ellen? Tessék nyíltan beszélni! Zavart akarnak, hogy elsikkasztassák azt, a mire szükségünk van, a vezető emberek befolyását s az adott szó erkölcsi erejét.

Azonban ez nem fog nekik sikerülni. A vármegye józan elemei megbotránkozva fogadták azt a harczmodort, mely egyesek brigánti módon való eltüntetése ellen irányul és élénken áll az emlékezetekben egy másik hasonló, tragikus véget ért eset. Felemelő, imponáló az az egyöntetű megnyilatkozás, miképpen sorakoztak azok a férfiak, kik ez akcióban nem csak az egyéni becsület, de a vármegye becsülete ellen intézett galád támadást látnak, miképpen megmosolyogják azt az érvelést is, amely arra céloz, hogy itt talán egy újabb politikai átalakulás kezdeményezéséről eshetnék szó. Hogyan, kik általt? Hisz abban a táborban, mely e vármegye vezetésére hivatott, jórészt 48-as párti férfiak foglalnak helyet és foglalnak pedig azért, mivel úgy vélik, hogy Damokos Andor dr.-ra a múlt választáson leadott szavazatukkal becsületbeli kötelességet vállaltak, és azt látják, hogy itt nem csak a megye autonómiaja van veszélyben, hanem egyéni megbízhatóságuk is illuzorios volna, ha egyszer elfoglalt álláspontukat talán még felülről jövő erőszak ellen is meg nem védene, amely felülről jövő erőszak hála istennek csak mumus maradt, mivel beigazolódt az, hogy nagy nevű miniszterünk távolról sem kíván befolyást gyakorolni arra, hogy e megye kit válasszon, vagy kit ne válasszon meg.

Miféle arculverése a józan észnek, hogy egy embert, kiről elismerjük, hogy „nagy munkakerő“, elismerjük „szellemi fölényt“, „erőteltjes reprezentáló egyéniségét“ — csak azért, mivel egy 3—4 tagu érdekcsoportozat így kívánja, a megye cserben hagyjon? Miféle meghibba-

nása ez a józan észnek? Miféle erkölcsi bomlási processzus?

E megyében a békét csak azok tudják fenntartani és megvédelmezni minden támadással szemben, kik most Damokos Andor megválasztásában látnak garanciát a tiszta, pártatlan közigazgatást illetőleg. És ha ezen tervük sikerül, — minthogy sikerül, mivel ellenesetben a megye becsülete veszne el — úgy kérjük, kik azok, akik „fenekestül felforgatják” a vármegyét? Álljanak elő, hadd lássuk! Kik azok és hol vannak, kikkel a küzdelmet ezen párt nem a teljes győzelem sikerével veszi fel?

Bizony nincsenek ők ott, hol a napfény süt, hanem ott a sötétben dolgoznak presszióval, intrikával, egyesek elejtett szavainak felkapásával és besugásával. Ezekről a megye békéjét ugyan könnyű lesz megvédelmezni.

Aki kívül áll az események során, csak bukásról, új emberekről, alkudozásokról, engedelményekről, illetéktelen emberek dicséretéről, érdemesek ocsarlásáról, holmi 140 izbeli közöriat-hamisításokról hall. A hírek megdöbbenőleg, azonban egyben erősítőleg hatnak, mivel a nagy közönség tudatára ébredt annak, hogy itt tulajdonképpen az ő bőrre megy az alku; őt kezelik olyanképpen mint a juhokat, melyeknek meggyőződésük nincsen, nincsen egyéni akarataik és így tetszés szerint orruk alá fogva hordozhatók, ide, majd oda terelhetők; szószegásra birhatók. Ez az, a mi megyeszerte olyan visszatetszést váltott ki, mely imponáló, mivel egy táborba terelte azokat, kik minden más érdek felé helyezik az adott szó szentségét. Dr.

BELFÖLD.

A bankkérdés.

A politikai mozgalmak központjában most tagadhatatlanul a hárszabályrevizió áll. A revizió, amelynek forsa köztől-bellől oldódni már, legfeljebb részleteinek bizonyos módosításáról lehet szó. A nagy izgalomban, amelyet talán érdekén felül kelt ez az ügy, az ország el is felejt, észre sem veszi, milyen nagy, milyen nevezetes és sokkal kevésbé fontos kérdés várja a közel jövőben a megoldást.

Ez a kérdés a bankkérdés.

A most folyó év végén lejár az osztrák magyar bank szabadalma. Nem egészen egy esztendő alatt okvetlenül döntönnünk kell abban a kérdésben, milyen formában akarjuk bankügyünket rendezni. A bizottságra, amelyet talán érdekén kiküldött a parlament, rendkívül fontos feladat vár.

A bizottság negyvennyolczes pártállású tagjai között egyre jobban bódít az az eszmé, hogy nem kell teoretikus vitát folytatni afelett, vajjon közös bank jobb-e, vagy az önálló bank, hanem szakemberek bevonásával, kiterjedt, széleskörű tanácskozáson meg kell állapítani a nemzeti bank felállításának minden előfeltételeit, a legpróbb technikai kérdéseiket. Ez a terv némi ellentétlást kelt a másik tábor részéről. Holott egyáltalában nem rossz terv. Csak nem szabad hezsdázni azzal az előlegzett itélettel, hogy akármit eredményoz is, az álláspontunkon, amely ép oly becsületes lehet, akár a közös, akár a nemzeti bank mellett van, nem változtathatunk.

Ennek a módszernek, ennek a részletekig menő pontos felépítésnek épen az lehet a czélja, hogy ki tudja deríteni, vajjon az alapszemléletképes-e, egészséges-e. Már pedig ez a nyomozás csakis a nemzeti bankkal szemben szükséges. A közös bank itt áll évtizedek óta. Minden szakember ismeri szerzetét, működését, gyakorlati hatását, hasznát, kárát. A magyar, az önálló banknak fontos sőt legfontosabb körülményei azonban csak akkor alakulnak ki, akkor sem egészen, amikor részletekbe menően megvizsgálták a tervét.

Ez a fontos terv, ha nem is maga a gyakorlat még, bizon meg fogja mutatni a leglényegesebb előnyöket ép úgy, mint a bajokat. Modellje lehet ez a készülő épületnek. A kész építményen sok minden változhat. De a modell annyit okvetlenül megmutat, vajjon összedől-e, megáll-e az épület.

A megélhetésért.

Békélyudvarbely, márcz. 6.

A pénzügyminiszteriumban szaktanácskozások folynak az ország szerte uralgó és elviselhetetlen drágaság korlátozására érdekében. Már évek óta sok a panasza a nagy drágaság miatt. Egyesek és hatóságok egyaránt kutatják okait és gondolkodnak rajta, hogy miképpen kellene megszüntetni, de mindaddig nem hogy csökkent volna a baj, hanem inkább rohamosan növekedett, míg pedig nem csak egyes czikk vagy szükséglet ára szökött föl, a mivel szomban más czikk ára leszállt volna, hanem az összes emberi szükségletek ára annyira folszokott, hogy ma már senki sincsen jövedelmével megelégedve, mert alig képes abból a kétharmad részét fedezni annak a szükségletnek, a melyet még egy évtized előtt fedezni tudott. Pedig az igények mindonkinél mindon irányban emelkedtek és így a drágaság még súlyosabban érezteti hatását az emberekkel.

Éddig csak a városi ember panaszkodott az élelmiszerek drágasága miatt, a kit azonban az olcsón élő falusi ember mégis irigyelt, mert az élet kényelméhez szükséges iparczikkokat én a szórakozás a városi olcsóbban szerezhettem meg, mint a falusi. De ma a falusi embernek sincsen oka irigykedni a városira, mert az iparczikkok is igen megrágtáltak a szórakozás is többé körül, mint azelőtt. Viszont a városi sem irigykedhetik a falusira, mert faluhelyen is előfordul, hogy nyár derekán a tojás darabja tíz fillér, a hus majdnem egyáru a városban mért bussal s a mennyivel esetleg olcsóbb, annyival rosszabb is.

Az előtt faluhelyen azok is, a kiknek pénzbeli jövedelmük alig volt, gazdaságukból teremtették elő a megélhetésüköz szükséges élelmi czikkokat s tej, vaj, tojás, baromfi, szalonna jó életmódot biztosított a parasztgazdáknak. Ma elvonja magától annak az élvezetét, a mit addig élvezett, eladja minden terméknyét, a melyet addig maga fogyasztott s a mely mellett mintegy saját zsirjában fult meg. Hiszen mindezt neki jól megfizetik, a pénzre meg nagy szüksége van, mert pénzt követel tőle a bank is, a melynek adása, az állam is, a melynek adot kell fizetni, meg pénzbe kerül az asszonyok, a leányok ruhája, mely sokkal drágább, mint azelőtt volt, mert a czifrákódás is jobban lábra kapott, mint valaha. Szóval a jó élet ott is megszűnt, a hol addig megvolt, mert pénzt hajsztol az egész világ s a pénz mindig kevésbé képes a növekedő szükségletek fedezésére.

Mondhatnók tehát, hogy nem a drágaság nőtt, hanem a pénz vásárló ereje hanyatlott, vagy ha a pénzűt árunk vesztük, a mint venni kell is, hogy a pénz ára is leszállt. De mivel ugyanannyi pénzből csak a kétharmad részét lehet fedezni annak, mit tíz év előtt fedezni lehetett, több pénzre van szükség, mint volt azelőtt és így a kinek pénze van, ha kölcsön adja, több kamatot követel, mint még csak néhány év előtt. Többé a kölcsönpénz ára is folszokott. A mi azonban a pénzt nem teszi drágábbá, azaz vásárló képességét nem fokozza, hanem csak a kölcsönt, a tőkepénzt drágítja meg. A pénz olcsósága és a tőke, a kölcsönvehető tőke drágasága együtt jár, egyik a másiknak az oka. A tőke drágasága pedig a vállalkozási kedv hanyatlását, utóbbi a termelés csökkenését, ez pedig a szükségletek árának az emelkedését okozza s mindez együtt az általános elégedetlenséget fokozza.

Immár a kormány is kezd foglalkozni az általános drágasággal, kutatja okait és azon töri a fejét, miként lehetne megszüntetni. Wekerlo a közel múltban a törvényhatóságokat is fölhívta, hogy törjék ők is a fejüket és togyenek javaslatot. Legyen szabad tehát nekünk is foglalkozni ezzel a bajjal, mely bár ez idő szerinti európai jelenség, de hazánkban különösen veszedelmes mértékét öltötte.

Az élelmiszerek drágulásának okait nem nehéz megfejteni. A pénzsükséglet megnövekedése általánossá tette az östermeléssel foglalkozó osztályokban azt a törekvést, hogy pénzjöveldelmüket azzal iparkodjanak fokozni, hogy nyersterméyeiket menüel nagyobb áron értékesítsék. Régi és természetos ez a törekvés. De mivel itthon ezeknek a terményeknek nem volt nagy árak, az állam segítségével külföldi piacok szerzésére törekedtek.

Ha nyersterményeink ára azért lett volna csekély, mert a belső fogyasztás nem volt képes az itt termelteteket elfogyasztani, akkor a külföldi piacok keresése megokoltá tette volna azt, hogy az állam a kivitel részint szállítási tarifakedvezményekkel, részint a kiviteli kereskedelem szubvencionálásával elősegítse. De nem így volt. A terményárak kicse-

gének az oka nem a belső szükséglet csekélyesége volt, hanem hogy a hooni fogyasztók nagy tömege nem volt eléggé képes arra, hogy jól megfizosse.

Hiszen Magyarországon a lakosság kétharmad része ma sem eszik buzakenyeret és sokszorta nagyobb része nem eszik bust, mert nem képes megfizetni. De azért az állam nem ahhoz az eszközhöz fordult, hogy fokozta volna azoknak a fizetési képességét, a kik nem természetos buzát s a kiknek nincsen állatjuk, vagy belső piacok teremtésén fáradozott volna, ha az egyik vidék fölös terményeit az ország másik vidékének hozzáférhetővé tette volna; hanem a külkereskedelem szubvencionálásához és tarifakedvezményekkel a kivitel fokozásához folyamodott és ezzel az ország keretkedelmét a kivitel irányába terelte, sőt tereli ma is.

A kivitel előmozdítására nagy összegekkel államilag támogatott társaságok alakultak, a melyek öszevezésükkel a baromfi, tojást, a vaját, a tejet és viszik ki. Éppen így van ez a tarifakedvezmények folytán a szarvasmarhával, sertéssel, buzával. És miután a külkereskedelemben csak a legjobb minőségű áru értékesíthető, mindennek a java megy ki a belső fogyasztásra csak a selejtese marad. A kivitel állami támogatásban részesülvén, a közvetítés is jobban jövedelmez külföldre, mint a belső piacokra, és így a nagyobb városok csak rosszabb minőségű és drágább élelmiszerekkel élelmezhetők, mert a kivitelre közvetítők drágábbban fizethetik meg az árut, mivel az állam is segítse őket és állandóbb és kényelmesebb bevételt biztosíthatván a termelőknök, ez utóbbiak a kereset biztosítása érdekében készebbek a kivitelre dolgozó közvetítővel kötni üzletet, mint a belső piacokkal.

Az élelmiszerek drágaságának az oka tehát a kiviteli kereskedelem állami támogatása.

Az iparczikkok drágaságának az okát sem nehéz megfejteni. Azelőtt a szabad verseny lenyomata az árakat s a munkára kínálkozók számának szaporodása is hozzájárult a munkabérek olcsóságához.

De jött a szocializmus, mely szervezte a munkásokat, még pedig úgy az ipari, mint a mezőgazdasági munkásokat, kik sztrájkokkal sarokba szorították a munkaadókat és egyre nagyobb munkabéreket erőszakoltak ki a maguk számára. A munkaadók tehát szintén szenvedtek s mivel a munkásokkal nem bírtak, faladták a szabad versenyét, szövetkeztek az árak emelésére, a fogyasztók kizsákmányolására. De a munkások maguk is fogyasztók lévén, a mikor az árak emelkedés nyomását érezték, ismét a munkabérek emelésének a kiereszkolásiához fogtak s ezzel éppen úgy maguk alatt vágják a fát, mint a nyerstermelők, kik az államtól a kiviteli kereskedelem támogatását követelik s ezzel a munkások megélhetését nehezítve, azokat újabb és újabb munkabéremelés kiereszkolására ösztökélik s ezzel a saját tormalési költségeiket is rohamosan növelik, de meg a oeik szükséges iparczikkok árának az emelkedésére munkálnak közre.

Igy hát folyik a verseny egymás kárára, az árak folszoktatására s minden érdekcsoport a másiknak a rovására akarva a maga jobbletéhez jutni, önmaga alatt vágja a fát s az állam közzgazdasági életbe való szubvencioos beavatkozásával csak segít nekik, hogy mennél hamarabb le is vágják. Így terjed az általános drágasággal kapcsolatban az általános elégedetlenség, melyben a maga bajját mindenki a másokat okolja és az államtól követeli, hogy védje meg érdekét és segítse rajta.

Ha ez sokáig így tart, össze kell dőlnie magának az államnak is, mely nem lesz képes a vele szemben támadt igényeknek eleget tenni, de össze kell dőlnie a társadalmi gazdasági fejlődésnek is és a jobblet helyett általános nyomorznak kell bekövetkezni.

És ennek a gazdasági megtévedésnek, a mely minden bajt eredményoz, az alapoka az, hogy a pénzt nem az áruforgalom lebonyolítására szolgáló áruknak, hanem abszolút, a változatlan értékű jónak tekintik az emberek és a tekintetben annyira elfogultak, hogy inkább nyugszanak meg abban, ha pénzjöveldelmüket 100 koronáról 110 koronára fokozhatják, mint abban, hogy 80 koronáról 120 korona értékű szükségletet fedezhessenek. Csak a husz korona vesztését látják, de az árakban nyert 10 korona nyereséget nem tekintik haszonnak. Már pedig a pénz éppen oly áru, mint a többi. De mi el a pénz termelését nem lehet annyira fokozni, mint a többi áruét, a közjó előmozdítására nagyobb haszon, ha a pénz vásárló ereje nő, mintha a többi áru drágasága emelkedik.

Ezt az egyesek soha sem képesek belátni, éppen azért itt az ideje, hogy közöljék az állam. Az államnak tudnia, éreznie kell, hogy a nemzet vagyona nem a pénznek, hanem a javaknak a mennyiségében áll és tudnia kell, hogy ha az itt termelt áru a külföldön olcsóbb, mint idehaza, hogy akkor az azért befolyó pénz kevesebb érték, mint a kivitt áru.

A kiviteli kereskedelem szubvencionálásával az állam erőt vág a nemzeti vagyonon, mert azt segíti külföldre folyni, a mire idebent van szüksége. Az a vérvetés, mely a nyeresemények külföldre árszátsa folytán előállott, az emberanyagban való vérvétést is maga után vonja. Kivitték a uyersterményeinket és a mikor a nép ösztönszerűleg megérezte ennek a hatását, megmozdult maga is, elhagyja a hazát és indul Amerikába. Vagy nem látják néplünk sorsának intézői, hogy mily szoros az összefüggés nyereseményeinek kifelé áramlása és az amerikai kivándorlás között?

Mi tehát a közd? Első sorban ennek a nagy vérvetésének a megakadályozása. Mert a nyeresemények nagyarányú kivitele, nem csak az itthon élők egzisztenciáját teszi tönkre, hanem megfosztja az országot attól a nyersanyagtól is, a melyet itthon lehetne és kellene feldolgozni s a honi iparost arra kényszeríti, hogy a mi otthon volna, külföldről nagy áldozatokkal szerezzék meg. Mennyi bört vizek ki innen eleven állapot alakjában és mennyit kell e miatt külföldről behoznia? Nyereségteljes országának vajmi ritkán van termelési fölöslege. Tultermelésről a szó tulajdonképpeni értelmében csak iparcikkeknél lehet szó, külföldi piacokra tehát rendszeren csak iparos állam tőrekedhet.

A drágaság megazintetésének egyik eszköze tehát a nyereségek kivitelének a csökkentése volna az által, ha a kiviteli közvetítés szubvencionálását és a kiviteli tarifakezvezményeket az állam végképpen megszüntetné s a mit így nyer, a belföldi forgalom eszközeinek a szaporítására és a közművelődésnek az előmozdítására fordítaná.

HIREK.

Székelyudvarhely, márcz. 8.

Emléket az agyagfalvi rétre.

Székely testvéri szeretettel kérem a márczius 15-iki nemzeti ünnepélyeket rendező bizottságokat, gondoljanak a régi székelység „Rákos mezejére” az „Agyagfalvi rétre,” mely még mindig jelten. Emlékbizottságunk 8 évi gyűjtése Felelősen királyunk 1000 koronás adományával együtt alig tesz ki 7736 kor. 88 fillért. Ezen összeg nagyon csekély arra, hogy méltó oltárt emelhessünk a székelység multjára és a székelység jövőjének.

Márczius 15-én, a mult keserveinek s örömeinek felemlegetése által, a gyorsabb dobogásba hozott sziv, fogékonyabb a nemzeti kegyeletre, a nemesebb tettekre! Ha a rendező bizottságok az alkalommal a közönséget csekély önkéntes adakozásra hívják fel, az „Agyagfalvi székely-émlék” javára, én hiszem, bizton tudom, az eredmény nem fog elmaradni. E napon tartott táraas vacsorákon, összejöveteleken a felköszöntőkért betett „garasok” is lendületesen növelnek alapunkat.

Elő sorban a székelyföldi lapokat, aztán az összes magyar lapokat, hazafias tisztelettel és székely szeretettel kérem sziveskedjenek e rövid fölhívást átvenni — közölni, esetleg a szerkesztőséghez beküldött adakozásokat az emlékbizottság pénztárnokához — Ferentz János takarékpénztári pénztárnok Székelyudvarhelyt, juttatni. *Solymossy Endre,* az emlékbizottság elnöke.

Emléket Bedő Ferencnek. Dr. Solymossy Lajos kir. igazgató a következő felhívást bocsátotta ki. A székelyudvarhelyi református temetőbe egy roskadozó s minden jelnélküli sírjában nyugszik Bedő Ferenc elöbbitel, majd székelyudvarhelyi lelkész. Korán ragadta el a halál, az anyagiakról nem gondoskodhatott s így nem maradt utána vagyon, amiből sírját gondozni s tisztaságos sírkövel meglehetően volna jelölni. Jó pap, hű barát volt! Megérdemli, hogy porai nyughelyem ne hagyjuk gondatlanul a jeltelenül. Azt hiszem, csak emberbaráti kötelességet teljesítek, ha a fentiekre felhívom volt híveinek, barátainak s tisztelőinek figyelmét s kérem, adják össze filléreiket, hogy egyszerű sírkövel jelölhessek meg s hozzassuk rendező omladozó sírhelyét. Az adományokról annak idején nyilvánosan el fog számolni a hely-

beli református egyház. Az adományokat kérem alulírottához küldeni. Dr. Solymossy Lajos, egyházközségi főgondnok.

A Székely-társaság ülése. A Székely-társaság választmányára ma délután fél 4 órakor az Iparos-kör nagytermében *Matéffy Domokos* elnökle mellett ülést tart. Ezen ülés tárgyait elnöki bejelentések, taggyűjtő ívek előterjesztése, Borszéki Somanak az új vasúti vonalra vonatkozó indítványa és a Székelyközség nagygyűlésének megtartása képezi.

Az erdélyrészi birtokrendezés. Az erdélyrészi birtokrendezési törvényjavaslat képviselőházi tárgyalása alkalmával az igazságügyminiszter ígéretet tett arra nézve, hogy a jelenleg már szentesítés alatt álló törvényjavaslat végrehajtásával kapcsolatos eljárási utasítás tervezetét megvitatta véget érkező let alá terjeszt. Günther Antal dr. igazságügyminiszter ezt az értekezletet a mult héten össze is hívta. Az értekezleten az igazságügyminiszter akadályoztatása miatt Mesko László államtitkár elnököl. Az értekezleten részt vettek Imling Konrad dr. és Tóry Gusztáv dr. igazságügyi államtitkárak is. Azonfelül megjelentek az igazságügyminiszterium részéről: Sebess Dénes dr. kir. ítélőtáblai bíró, mint előadó, továbbá Tóry Gyula dr. és Szász Béla dr. osztálytanácsosok, Bartha Richárd dr. és Börcsök Andor dr. kir. törvényszéki bírák; a földművelésügyi miniszterium részéről: Horvát Sándor miniszteri tanácsos, Sierbán János jószágigazgató, Papp-Ragány István dr. osztálytanácsos, Rochlitz Dezso előfőnök és ifj. Ivády Béla miniszteri segédtitkár; a pénzügyminiszterium részéről: Antalfy Antal dr. és Kollár Dániel középponti fölmérési felügyelő; a belügyminiszterium részéről: Viczián Antal dr. miniszteri segédtitkár. Megjelentek továbbá a következő meghívottak: Bethlen István gróf, Bone István, Ferenczy Géza, Híndler Ernő, Iseukty Győző, Kovács Albert, Geréb János, Maniu Gyula, Nagy György, Grátz Gusztáv, Sümegi Vilmos, Schuller Rezső, Vlád Aurél, Vertán Endre és Zakariás János országgyűlési képviselők. Gyárfás Ferencz, Avedik Simon és Zsiris Kálmán kir. kuriai bírák, Koós Mihály or. miniszteri titkár, a székelyföldi kirendeltség vezetője. Rudnyánszky József báró főrendiházi tag és Kelemen Adám birtokrendező-mérnök, akadályozva lévén a megjelölésben, észrevételeiket írásban tették meg. Az értekezlet Sebess Dénes dr. kir. ítélőtáblai bíró előadásában behatóan foglalkozott a tervezettel.

Az udvarhelyi eszperesi-kerületi r. kath. tanítóegyesület sövidéki fokkőre folyó hó 16-án, a szabadság ünnepének 60-ik évfordulója alkalmából, a székelyszentkirályi róm. kath. iskolában ünnepélyes díszgyűlést tart. Az ünnepély sorrendje a következő: 1. Délelőtt 10 órakor szentmise. 2. Délelőtt 11 órakor. Megnyitó, tartja *Tamás István*, a kör elnöke. 3. Himnusz, éneklé a kör énekkara. 4. Pókainé, szavalja *Hlavathy Gizella* atyhai tanítóné. 5. Ünnepi beszéd, tartja *Bálint Zoltán* etédi kántortanító. 6. Talpra magyar . . . éneklé a kör énekkara. 7. Talpra magyar . . . szavalja *Antal János* székelyszenttamási kántortanító. 8. A szabadság vértanúja, melodráma, írta *Gál Imre* székelyszentkirályi kántortanító, szavalja *Bálint József* oroszhegyi tanító, harmoniumon kíséri a szerző. 9. Szózat, éneklé a kör énekkara. 10. Bezáró beszéd, tartja *Tamás István*, a kör elnöke. — Ünnepély után közebed lesz.

Illyés István volt kollegiumi pénztárnok koszoru megáltási alapjához dr. Nagy Sámuel ügyvéd 10 koronával volt szives járulni, mit az intézet igazgatója köszönettel nyugtáz.

Halálozások. *Barabás S.* Ferencz életének 51-ik, boldog házasságának 27-ik évében f. hó 1-én elhunyt. Halálát neje szül. *Dávid Mária*, gyermekei és számos rokon gyászolja.

Szabó Boriska, Szabó Ferencz vendéglős és neje leánya, f. hó 1-én bosszas szenvedés után jobblétre szenderült. Leánykora legszebb idejében, viruló fiatallaga tavaszán ragadta el a halál, övéinek, szüleinek, testvéreinek végtelen fájdalmára, minden ismerősének nagy szomorúságára. A szelid lelkű kedves leányt 3-ikán helyezték örök nyugalomra általános nagy részvét mellett. A szülők fájdalomt enyhítse a jó barátok ózinto részvéte. Nyugodjék csendesen.

Ferencz Györgyné szül. *Schilló Erzsébet* életének 67-ik, boldog házasságának 43-ik évében f. hó 6-ikán elhunyt. A megboldogultat ma d. u. 2 órakor helyezik örök nyugalomra a szombatfalvi temetőbe. Halálát férje és számos rokon gyászolja. Pihonésó legyen csendesen.

Protestáns estély. A székelyudvarhelyi református „Egyházi Értekezlet” ma, vasárnap d. u. 5 órakor tartja ez évadban utolsó egyházi estélyét, melyre a rendezők a következő érdekes s változatos műsort állítottak össze: 1. Gyülekezet éneke: „Tebbened bízunk.” 2. Szaval: *Fülöp Erzsike*. Hegedű

szó: *Doros Gábor* által, harmoniumon kíséri *Doros György*. 4. Előadás *Kenessey Béláról*, az erdélyi ref. egyházkerület új püspökéről; tartja: *Vajda Ferencz* esperes. 5. Énekel: *Szemerjainé Hermann Helén*, harmoniumon kíséri *Baku Katalin*. 6. Szaval *Benedek Aladár*. 7. Bezáró beszéd. 8. Gyülekezet éneke: Himnusz. Belépés ingyenes; kegyes adományok köszönettel fogadtatnak. Az estély rendezői: *Nosz Ilonka* és *Lányi Ibolyka*.

Az irgalmas nővérek vezetősége alatt álló róm. kath. leányiskola növendékei folyó hó 2-án d. u. 5 órakor az iskola nagytermében igen sikerült két szindarabot adtak elő. Szíre került a Doktor kisaaszony es a Két anya. A piczinyek valamennyien igen ügyesen megállították helyüket a gondos betanítás újabb bizonyítéka a nővérek sokszor tapasztalt odaadó szorgalmának, melyet a gyermekek iránt mindenkor tarusítanak.

Tanocz-ünnepély. A vasárnapi tanocz-ünnepély igazi ünnepe volt a tanoczoknak, a hol meggyőződtek, hogy a legkedvesebb időöltés a lélek művelése és nemesítése. *Dóza* tanár úr közvetlen és természetes előadásából könnyen juthattak ismeretekhez; a szavalatok és énekeszék a növendékek nemes törekvéséről tettek tanuságot. A szavalók *Solymossy Endre* tanár úr szives ajándékából egy-egy szép jutalomkönyvben részesültek a megérdemelt elismerésen kívül; a tanoczkönyvtár javára önkéntes adományok után 10 K 05 fillér gyűlt be. Nagy kár, hogy nincs ilyen alkalomra megfelelő helyiség rendelkezésre, ezt a hiányt pótolni lehetne az építendő állami elemi iskola tervezésénél, ajánljuk az illetékes intézők becses figyelmébe.

A tréfás estélyen, melyet a Nőegylet huszagyököddön, ózv. Dr. *Szabady Ferencz* elnökő és *Vajda Lajos* rendezése mellett tartott, a jökedvű közönség zafuolóság megtöltötte a Budapest-szálló nagytermét, s a legjobb hangulatban mulatott reggelig. Az estély a szegényeknek szépen jövedelmezett, amennyiben 194 kor. kiadás mellett 153 kor. 90 fillért jövedelmezett. Felülfizettek: *Fábián József* 10 kor., *Vajda Lajos* 5 kor., ózv. Dr. *Szabady Ferencz* 2 kor. 40 fill., *Barcsay Károly* 40 fill., *Gábor Márton* 2 kor. 40 fill., *Szabó Gáborné* 3 k. 40 fill., *Rösler Károly* 3 kor. 40 fill., Dr. *Válentsik Ferencz* 2 kor. 80 fill., *Révffy* 1 kor. 80 fill.

A kollegium ifjusága márczius 15-én délelőtt 11 órakor az intézet tornacsarnokában változatos műsorral hazafias emlékünnepelet rendez. A műsort a következő számban közöljük.

Iparosok fillérestélye. A polgári önképző és segélyező-egylet f. hó 10-iki fillérestélyét rendezik *Fülei Róza, Bodrogi Emma*. Közreműködnek: *hármas jelenet, előadják: Bodrogi Balázs, Borss Dezso, Paroczai Máttyás*; magánjelenet, előadja: *Besenyi János*; monologot ad elő: *Boldisár Ferencz*; szavalnak: *Pakot László* és *Farkas József* koll. VIII. o. t.

Az áll. kö- és agyagipari szakiskola Ifjusági Önképzőkörrel márczius 15. 60-ik évfordulóját a következő műsorral tartja meg az intézet nagyrajztermében d. e. 10 órakor. 1. Himnusz, éneklé az Ifjusági dalárda. 2. Márczius 15; szavalja: *Tóth Mihály*. 3. Ünnepi beszéd, tartja: *Lőrincz István*. 4. Kosuth sirja, szavalja: *Huszár Lajos*. 5. Márcziusi események: felolvassa: *Bereckyi Sándor*. 6. Márcziusi ifjak, szavalja: *Stein Jenő*. 7. Záró beszéd, tartja: *Spaller József* tanár. 8. Huoyadi iuduló, éneklé az Ifjusági dalárda.

A Nőegylet új pénztárosa. A Nőegylet mult vasárnap Bod Károly helyébe *Biro Sándor* koll. tanárt választotta pénztárnoknak.

Adomány a Tanszermuzeumnak. Felkértünk a következő sorok közlésére: Az udvarhelyvármegyei általános népnevelési egyesület f. évi február hó 23-ikán megtartott közgyűlésén méltányolva az udvarhelyvármegyei tanítóegylet népiskolai tanszermuzeumának kulturális jelentőségét és nemes törekvésait, annak berendezkedési céljaira egyeztetven (150) koronát adományozott. Fogadja nevű egyesület ezen adományáért a Tanszermuzeum nevében hálás köszönetemet. *Chalupka R.* zsd., ügyvez. osztályelnök.

Nyilvános elszámolás. A következő sorok közlésére kértük föl. Folyó év márczius hó 2-án Oklándon rendezett jötkönvczűlő táncestélyi alkalmával befolyt 218 kor. 80 fill., kiadás volt 116 kor. 74 fill., maradt tiszta jövedelem 102 kor. 06 fill., mely összeg az Oklándon építendő róm. kath. kápolna alapjavára takarékpénztárba helyeztetett. — Felülfizetésből 76 kor. 60 fill. folyt be, melyért felülfizetőnek a rendezőség legbálsabb köszönetét nyilvánítja.

x Fogások kerti magvak árusításánál. Hogy mire képesek a zavarosabb halászó emberek, azt legjobban mutatja a magelárusítással foglalkozó egyes kereskedők ravaszága. kik máshonnan beszerzett kerti magvakat a *Mauthner*-féle árjegyzék folyó számaival jelölik, mert ezáltal azt a hitet akarják kelteni a vevőkben, hogy Mauthner-féle magot kapnak. A közönség ne hagyja magát megtéveszteni; mert akármi-lyen szám van a tasakra nyomva, ha nincs rajta a Mauthner név, akkor az a tasak nem is tartalmazza az általánosban legjelesebbnek elismert Mauthner-féle kerti magot.

Kivonat a m. hiv. lapból. Rübikör szövénnyosan fellépett Etéd loállományában. — *Csicze* Anna székelykeresztúri lakos 1900-ban kiállított cseledeknyvet elvesztett. — *Csikó* Fildör István körsipakati lakos, a székelykeresztúri szolgabírói hivatalulál 1907. év október 9 én lyert igazolási jogyét elvesztette. — *Lungu* György kuczai lakos mérszárosnak 2 drb 2 éves szürke szürű ökre a homoróddaróczi vásáron elveszett. Ugyazúton *Ifin* Mihály székelyzsombori lakosnak 1 drb 3 éves fehér szürű ökre a homoróddaróczi vásáron elveszett.

KÖZGAZDASÁG.

Tenyészállat-kiállítás és vásár.

Az Udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület által Székelykeresztúron a nagymt. m. kir. földmívelésiügyi Ministerium, az E. G. E. és az O. M. G. E. támogatásával rendezett tenyészállatkiállítás és vásár február 29 és márczius 1-én Székelykeresztúrt a leg-szebb sikerrel tartattot meg.

Kiállított 7 nagytenyészőt, 42 drb. 40 kistenyészőt 59 drb, 11 község 12 drb. magyarerdélyi fajta tenyészbikát, 13 kistenyészőt 16 drb. borjus-tehenet, 35 kistenyészőt 37 drb 3 és 2 éves magy. erd. fajta üszőt, 1 nagytenyészőt 1 drb Simenthali bikát 5 tehenet 4 drb növeudék állatot, 17 kistenyészőt 47 drb vegyes jellegű nyugati fajta tenyészállatot.

A magyar erdélyi fajta állatok elsőrendűek voltak, a nyugatiakról ez el nem mondható, látszik hogy a kistenyészők, a kik a tejözvetkezettek szaporodtával kezdik felhagyni a kevésbé tejelő magy. erd. fajtát, még nem ismerik a fajta jellegét, vegyesen szereznek pinzgaut, berni simenthált, hollandit, e téren ha azt akarjuk elérni, hogy a vármegye nyugati fajtája egy jellegűvé alakuljon, még sok a tennivalói. Ha ezek tenyészítésére is akadna a vármegyében egy Sperker Ferencz tudásával, szorgalmával bíró nagy tenyészőt, rövid idő alatt e téren is szép siker volna elérhető.

A magy. erd. fajta állatok között 1440 kor pezúdj és két ezüst érem osztott ki, a nyugatiak oklevéllel lettek kitüntetve. Az első bikadíjak 100 kor. és az O. M. G. E. ezüst érmét *Sperker* Ferencz „Nyalka” bikája kapta, ezen kívül collector kiállításért még egy ezüst érem nyert, melyet az egyesületnek visezaajándékozott. *Bárczai* Gyula „Buvár” bikája 100 k. val, *Ugron* Zoltán „Fattyuja” 80 k. val, *Somogyi* Albertné „Hargitája” 60 és Orosz Lajosné „Daru” bikája 50 k. val tüntetett ki.

A kistenyészők közül *Kovács* Károly Székelykeresztúrról 100 k-t, *Nagy* Elek Szentábráhmól 80 k-t, *Lőrinczi* Péter székelykeresztúri lakos 50 k-t *Bartha* Mózes újszékelyi 30 k-t, *Szavuj* Vaszi Héjjasfalváról 20 k-t nyert. A községek részére kitűzött 25, 20, 15, 15 k-t Szentábráhm, Csokfalva, Kadács, Medesér bikái nyerték.

A borjastebenekre kitűzött 100, 60, 50, 40, 30, 25, és 15 kor. nyertesei: *Kovács* Károly, *Marosi* Imre, *Pálffy* János, *Elekcs* Dénes, *Ravass* Miklós, id. *Lőrinczi* János, *Török* Ferencz, *Varga* Sándor kispagdák.

A 3 éves üszök 80, 60, 50, 40 kor. díjai: *Borbély* Mózes, *Györffy* Mózes, *Demeter* Mózes, *Simó* János nyerték.

A 2 éves üszök 50, 40, 20, 15 kor. díjainak nyertesei *Iarkas* Mózes, *Kis* József, *Firtos* Gergely, *Lőrinczi* Lajos. Az anyaállatok nyertesei Kispagdák.

Dicséző oklevelet nyert *Sándor* Albert berni-simenthali tenyésztes. *Nagy* Lajos, *Cirmes* Bálint borjas tehené, *Nagy* Lajos és *Herman* András simenthali bikája.

A felhajtott bikák közül eladott 4 nagy tenyészőt 20 drb bikát 19820 K árban, a legmagasabb árat 2000 K-t *Sperker* Ferencz kapta Gyergyószentmiklós községtől, ugyan ő tőle ugyanez a község; még két darabot 2400 K-ért vásárolt meg. 20 kistenyészőt 26 drbot 13150 K-ért adott el. Az eladók az elért árakkal meg lehetnek elégedve, vásárlók igyekezzenek a drága pénzen beszerzett tenyészanyagot úgy kihasználni gondos ápolás mellett, hogy a tenyészők hasznára válják. *Hlalky* Miklós, gazd. egyt. titkár.

A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság, mely tudvalódon szülötével kapcsolatban a megyéinkbeli sóbányáknál is nagyszabású tevékenységet folytat és Parajdon szervezett kirendeltéget s üzemtelepet tart fenn, február 27-én tartotta 17. évi rendes közgyűlést: Horczag Péter báró elnökelele avatt; a jegyzőkönyvet Szalai Béla igazgató vezette.

Az előterjesztett igazgatósági jelentés elsőrendben az elmúlt év kedvezőtlen gazdasági viszonyairól emlékezik meg, melyek úgy a nemzeti, mint a belföldi forgalomban igen nehéz helyzetet tarentottak, s egyrészt az összes tényezők erőinek igénybővölését, másrészt pedig a legmészebbben óvatosságot tettek szükségesé. E viszonyok a társaság működésében is érvényesültek, azouban az igazgatóság meglepéssel konstataálja, hogy ennek dacára a társaság üzleteit és az üzletkörbe tartozó vállalatokat mindeuolú rázkódtatástól és nagyobb veszteségektől megóvni sikerült, sőt sok tekintetben előrehaladó eredményeket lehetett elérni. — A társaság banküzlete mind nagyobb arányokat ölt; a váltószámitolási forgalom 153 millió korouára emelkedett, a folyószámlában és takarékkönyvekre elhelyezett betétek pedig túlhaladták a 14 millió korona összeget; a vidéki szervezetek mind kielégítően működnek s az elmúlt évre 6, illetve 7 százalékos osztalékot fizethettek. A társaság régebbi alapításai kielégítő üzletmenetnek örvendenek; a faipar körében vállalt érdekeltségeket e szakma válaóság viszonyai egyáltalán nem érintették. Az újabb pénzügyi műveletek közül a jelentés felemlíti az Eger-Putnoki Helyiérdekű Vasut Részvénytársaságnak az Agrárbankkal együttesen történt finanszírozását, a Friedmann Czipőgyár-Részvénytársaság megalakítását, valamint az Egyesült Gipszgyárak Részvénytársaság létrejöttét. — A kiviteli üzlet az éppenséggel nem kedvező exportviszonyok dacára továbbfejlesztette összeköttetéseit és ezoknak keretében 16 millió koronányi forgalmat ért el, melynek folytatolagos növekedése várható a Szerbiával immár rendezett vámpolitikai viszony következtében. — A társaság szülötbeli szervezete: a Magyar Királyi Sójóvedék Vezérigúnoksége az elmúlt év utolsó hónapjaiban igen súlyosan érezte azt a hatást, melyet a vagonhiány az ország minden közgazdasági tényezőjére gyakorolt s erre a körülményre vezethető vissza az a sajnálatos tény, hogy a nagy őszi forgalom minden előkészítése és a legelőrelőbb gondoskodás dacára az ország számos részein sóhiány állott be, melyet azután a legnagyobb erőfeszítéssel is alig lehetett leküzdöni; de még így is lehetetlen volt az e szakbeli kereskedelem súlyos károsodását elhárítani. Bárha az év többi részeiben a sóforgalom igen lendületesen fejlődött, a vagonhiány azt teljesen ellensúlyozta s így a konyhasó forgalmában, caupán kis mértékben sikerült az előző év eladási forgalmát túlhaladni. A vállalat Désaknákn közel egynegyed millió koronányi költséggel nagyszabású teljesen modern berendezésű új somalmot létesített, mely hivatva van arra, hogy a Désakna forgalmában eddig elért jelentékeny eredményeket még tovább fokozza. E telepen villamos világítás is létesült, mely a közveg közvilágítási feladatát is ellátja. A marhasó forgalma ismét nagyobb fejlődést mutat; ez üzletág igényeinek kielégítése s nevezetesen a sojtolt marhasó nagymérvű és tökéletes előállításának teljesíthetése végett a társaság üzemi berendezéseit új Szigetkamarán, mint Parajdon tetemesen fejlesztette, mely célra történt befektetései a mérlegben kifejezésre jutnak.

Az iparsó használatának terjesztése és az iparsó-adminisztráció tekintetében folytatolagos eredményekről lehet beszámolni úgy az olcsó iparsó kedvezményében részeseül iparosok számára, mint a fogyasztott iparsóra vonatkozólag. Hasonlóak a sókiviteli forgalmának fejlesztési adatai, melyek a lefolyt évben minden e téren elért előző eredményt túlhaladnak. A kedvezőtlen természetű gépüzlet alakulását kiváltképpen az exportforgalomban hátráltatta s így Romániában és Oroszországban csak korlátozottan oladós volt eszközölhető, míg a belföldön az előző év eladási eredménye ezidén is fenntartott. A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárával a társaságok immár több mint másfél évtized óta fennálló szerződése viszonya az elmúlt év folyamán a kormány jóváhagyásával további tíz évre meghosszabbított és az új szerződésben az exportüzlet kiterjedtebb felkarolása biztosított. A Fehér Miklós Gépgyár Részvénytársaság igen jól volt foglalkoztatva s a lefolyt évre 6 százalékos osztalékot fizet. A jelentéssel kapcsolatos zárószámadások szerint a mérleg 2,562,064 korona tiszta nyereséggel zárul, ami az előző évi eredményt 76,064 koronával túlhaladja.

A közgyűlés az igazgatósági jelentést elfogadva, határozatilag kimondta, hogy az említett tiszta nyereségből az alapszabályszerű levonások után a tavalyihoz hasonlóan osztlékul részvényeuként 36 korona fizetésék ki február 28 tól kezdve, a tartalékalap 420,000 korona dotációval 7,150,000 koronára emeltetésék, a fennmaradó 201,180 korona pedig az új üzletév számlájára vitesék át.

Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája.

Ss. 127/908. végrht.

Árverési hirdetés

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezenal közhírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényeseknek 1908. évi 306 számú végzése következtében Dr. Pál Ernő ügyvéd által képviselt, a székelyudvarhelyi zálogkölcsön utézet betéti pénztár r. t. javára, Székely Ádám s társai ellen 110 K s jár. orrejég 1908 évi február hó 8-án loganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt 680 korouára becsült következő ingóságok, u. m.: Székely Ádámék ökrök, Székely Ferenczénéél ágyneműk nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a székelyudvarhelyi kir. járás-bíróság 1908. évi V. 80/2. számú végzése folytán 110 kor. tökékovétel, ennek 1907. évi december hó 15-től járó 6%, kamatai és eddig összesen 69 kor. 70 fillérben bíróilag már megállapított költségek orrejég, Székelyudvarhelyon Székely Ádám és Székely Ferencz né lakásaikon leendő megtartására 1908. márczius hó 13-ik napjának d. u. 3 órája határidőül kitűzöttik, hogy vonni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igénylők, szükség esetén bocsaáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az előlerezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatják és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik. Székelyudvarhely, 1908. évi márczius 1-én.

Nagy Lajos, bir. végrehajtó.

Az egyetlen igazság.

— Meggyőződtem, hogy az Orbán, Nagy és Tamás-féle cipők a legtökéletesebbek.

Kiadó lakás.

A Király-utca 34. szám alatt egy 4 szoba, konyha, mosókonyha, kamra és pinczeliességből álló lakás nagy gyümölcsös kerttel együtt kiadó. Értekezhetni ugyanott Benkő Józseffel.

Aki eddig sikertelen remélt betegségeiből gyógyulni, használjon a felülmulhatatlan, méhek által lerakott Mézessenciát

Ezen a legjobb begyi és virágúgyenyekkel lelkijemreteresen készült, e legjobb eredménnyel használt és orvosi autoritások által a legmészebben ajánlt méz-sencia legjobb hatású szer közvény reuma, migrain, légvereségényeség, sápkor, minden fajlu ideg-teregyek, asthma, szivdobogás, étvágytalanság, székrekedés, fejfúvadás rekedtség, köhögés és torokgyulladás ellen. Előmozdítja az emésztést, * étvágygerjeszt, a testro pedig erőltőten hat. *

Postai elküldés caakis utánvét, vagy az összeg előleges beküldése mellett történik.

Üvegenként 2 koronáért kapható:

GRAFI MÓR
erdélyi legnagyobb méhészetében
SZÁSZKERESZTUR

(Nagyküülömgye.)

2 üvegnél kevesebbet nem küld.

UJ SZABÓ-ÜZLET

Van szerencsém a mélyen tisztelt férfi-közönség szives tudomására hozni, hogy 9 és fél év óta fennálló, jó hírnevűnek örvendő férfi szabó-üzletemet Dicső-szentmártonból a helyi piacra, Flórián Bogdán ur házába helyeztem át és nyitottam meg. Dus raktárt tartok hazai, ugymint zsolnai és brassói, azonkívül valódi angol divatszövetekből. Elvállalok minden e szakmába vágó munkákat, öltönyök elkészítését szükség esetén 48 óra alatt. Jó szabás, kitünő munka, pontos kiszolgálás által vélem a mélyen tisztelt közönség bizalmát megnyerni. Vidékre miutákat kiválasztás végett szivesen bérmentve küldök. 2-3 megrendelésért meghívásra személyesen jövök. Magamat becses pártfogóukba ajánlva, maradok teljes tisztelettel:

LÖBL MENDEL férfi-szabó
SZÉKELYUDVARHELY.

Eladó ház.

A Szent Imre utca 44. sz. alatt egy földszinti 2 külön bejáratu szoba és pince, az emeleten 3 nagy szoba, konyha, előszobából álló lakás, továbbá külön udvarral egy 3 szoba és konyhából álló lakás együttesen eladó. Értekezhetni Gyerkes Mihály ig.-tanító megbizottal.

A verseny-szabóságához!

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy

legjobb szabású férfi-öltönyöket

jutánvos áron készítek: ez annál is inkább módomban áll, mivel az irlidvát-szabást a budapesti első szabászati Intézetben tanultam, miről hiteles okmányom is van. Késspénzűtetés mellett 36 50 és 60 koronáért a legfinomabb öltönyöket készítem.

Felkérem ezúton a n. é. közönséget, hogy czégemet szives pártfogásában részesítsék, és én jutánvos árammal és jó munkával törekedni fogok a bizalmat minden tekintetben kiérdemelni. Kiváló tisztelettel:

MARKÓ ISTVÁN URI DIVAT-SZABÓ ÉS EGYENRUHA-KESZÍTŐ
Kossuth Lajos utca 9. szám alatt.

Udvarhelyvármegye alispánjától.

1657—1908. szám.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye alispáni hivatala az etthalózás folytán üresedésbe jött vármegyei főjegyzői állásra ezennel pályázatot hirdet. Felhívja tehát mindazokat, kik ezt a VII. fizetési osztályba sorozott, 4800 kor-fizetéssel, 720 kor. lakpénzzel javadalmazott állást elnyerni ohajtnák, hogy pályázati ké-résüket a vármegye főispánjához czimezve, nyujtsák be az alispáni hivatalnál. A pályá-zati kérdésben megfelelő okmányokkal, illetve a megyebeli szolgálatban levő tisztviselők törzekönyvi adataikra való hivatkozással igazolják, hogy az 1883. évi I. törvényzikkben a jelzett állásra előirt minősítéssel rendelkezők. Egyébként a pályázás módjának további részleteire nézve a vármegyei ügy-velti szabályzat 3. és 4. §-a az irányadó. A pályázati kérés beadásának végső határideje: 1908. április 5-ikének déli 12 órája.

Jelen pályázati hirdetményre hivatkozva a kitűzött határidőig lehet pályázatot be-nyujtani amaz állásokra is, melyek a fő-jegyzői állás betöltése folytán a megyénéli esetleg üresedésbe jönnek.

Székelyudvarhely, 1908. márczius 4.

Alispáni aszék üres,
Dr. Paál Árpád, h. főjegyző.

Legjobb
szépitőszér!
Hölgyek
részére
nélkülözhe-
tetlen!

A szépség

elérésére, tökéletesi-
tésére és fentartá-
sára

legkifünőbb és legbizto-
sabb vegyítésze, sem
bíganyt, sem ólmot
nem tartalmazó, tel-
jesen ártalmatlan
zsírmentes készit-
mény a

Ezen
világbiru
arczke-
nöcs eltá-
volit szeplőt,
májfoltot, pat-
tanást, mitez-
szert és más
minden bőrbajt,
ránccokat, himlő-
helyeket is, az arczot
nimává és Odóvé teszi.

Ára: kis ügely 1 k., nagy
2 k. Margit hölgypor (3-féle
szinben) 1-20 k., Margit-szapp-
an 20 dl., Margit fogpó 1
kor., Margit arczvíz 1 kor.
Postán utfozattal vagy a pénz elő-
leges beholdása után küldi a készitő.

Földes Kelemen gyögysz., Arad.

Kapható Székelyudvarhelyen
Köncz Armin, Solyomasy János,
Székelykereszturon Baumgartner
János gyógyszerészeknél.

Csodás,
gyors és
biztos hatásu.

Törv. védve.

Övakodjunk
utánzatoktól!

A szombatfalvi vámmal szemben, közvetlenül
az aszfalt mellett 200—400 kvöl területű

háztelkek

eladók. — Részletes felvilágositást ad Dr
Szöllösi Ödön ügyvéd.

NOXIN

Minden jobb üzletben kapható.
KOCKSINGER TESTVÉREK BUDAPEST

Egy két szoba, konyha, nyári konyha
és pincaéből álló lakás kerttel Balthory-
utca 8. szám alatt olcsón kiadó

Szám 114—1908.

főispáni.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. közigazgatási bíróság folyó évi február 12-én 603-908. sz. a. kelt ítéletével, a kormányzatomra bizott Udvarhelyvármegyében mult évi december 12-én meg-tartott tisztujítás alkalmával mezejett alispáni választást megsemmisítvén, a vármegyei alispáni állásra ezennel pályázatot hirdetek s felhívom mindazokat a kik ezen VI. fizetési osztályba sorozott 6400 kor. fizetéssel, természetbeni lakással és 1200 kor. évi utiáta-lánuval ellátott alispáni állásra pályázni ohajtnak, hogy az 1883. évi I. t.-cz.-ben előirt minősítésüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérésüket hozzám czimezve, a vár-megye alispánját helyettesitő Dr. Paál Árpád helyettes főjegyzőhöz folyó évi márczius 28-ig bezárólag a vármegyei ügyvelti szabályzat 3. és 4. §§ aiban előirtaknak megfelelően nyujtsák be.

Székelyudvarhely, 1908. évi február hó 26-án.

Ugron Ákos s. k.,
főispán.

Fiók-üzlet megnyitás!

Villamos világítás
berendezési vállalat

Fazekas Testvérek

segessvári első műszaki berendezési vállalata.

Van szerencsénk tudomására hozni, hogy f. évi április elején a székelyudvarhelyi piacon egy villamos világítás berendezési fióküzletet nyitunk és kérjük a t. közönséget sajt érdekében, hogy ott-létünket bővárni sziveskedjék Előre is biztosítjuk a legjobb, pontos, szakértő és lehetőleg leg-olenőbb kiszolgálást. Bátorodunk b. figyelmébe ajánlani, hogy duvan felszerelt gyári u. m. saját készítményű csillárokat nagy választékban raktaron fogunk tartani. — A nálunk vásárolt csillárok teljesen felszerelve értetődnek. Becses figyelmébe ajánljuk még, ahol a villamvilágítási vezetékek már be van vezetve. szabad-ágában áll mindenkinek az égotentek v. csillárokat nálunk is bevásárolni, amit teljesen üzemenkés állapotba felszere-lünk. Becses pártfogást kérve, maradtunk kiváló tisztelettel

FAZEKAS TESTVÉREK Segessvár.